

✧ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ✧

Αναμνήσεις από τὸ 1912

Σάν συμβολή τῆς στήλης αὐτῆς στὴν ἀνάμνηση τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Χαλκιδικῆς παραθέτω παρακάτω ἓνα κείμενο παρμένο ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιον «Ἡμερολόγιον Χαλκιδικῆς» τοῦ Νικολάου Μ. Ἡλία.

Ἐχω στὴ βιβλιοθήκη μου τὰ τέσσαρα τεύχη τοῦ Ἡμερολογίου αὐτοῦ πὸν κυκλοφόρησε στὰ 1931-34. Ἦταν ἡ ἐκδοσις αὐτῆ μιά ἀξιόπαινη καὶ ἀξιόλογη προσπάθεια πὸν κάποιος πρέπει νὰ τὴν εξακολουθήσῃ γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου μας.

W.—

Πὼς ἦρθε τὸ Ἑλληνικὸ στὴ Συκιά.

Ἦτανε πραγματικὸς τύπος. Στὴ διήγηση μάλιστα ἀμίμητος. Ἐν γνώσει πῶς ἡ ἱστορία ποῦ ἔλεγε ἦταν ἀλατισμένη γερὰ μὲ ψέματα καὶ παραφθορα ἀποδοξάζοντες ὡρες σκαλομένον ἀπὸ τὰ χεῖλια τοῦ. Ἄν δὲ τύχαινε νὰ μεταδώσῃ καμιά εἰδηση κάπως χαρούμενη, εἰ τότε πιά ἦταν στίς δύξεις τοῦ. Ἡ φαντασία τοῦ ἀχαλίνωτη στὸ πλάσιμο τῶν παραστάσεων. Μ' ἓνα λόγο τὰ παράστασε τὰ πράγματα ζωντανά. Σ' αὐτὸ τὸν τύπου ἔτυχε νὰ φέρῃ τὴν εἰδηση τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ στὴ Συκιά τῆς Χαλκιδικῆς. Γὼν ἔλεγαν καπετὰν Κῦρον Ἀθανασίου. Ἦτανε πραγματικὸς θαλασσοδύκος γινωρισμένος καλὰ μὲ τὴ θάλασσα ἀπὸ τὰ μικρὰ τοῦ χρόνια. Κάποτε ἀνακατώθηκε καὶ στὰ Κοινοτικά καὶ ἔκανε θάματα. Συμπαθητικὸς ὅπως ἦταν μὲ τὴ χῶρι καὶ τὴ γλυκύτητα τῆς ὀμιλίας τοῦ κατόρθωνε νὰ σαγηνεύῃ τὸν καθένα. Καὶ ἐπεβάλλετο. Αὐτὸ φαινόταν ἀπὸ τὸ σακάκι τοῦ πὸν ἐφοροῦσε πάντα στὸ ἓνα μανίκι. Κάποια χρονιά εἶχε συγκεντρώσει ὅλες τὶς ἐξουσίες τοῦ χωριοῦ στὰ χεῖρια τοῦ.

Τὸ ἔδειχνε κι' ἡ ὑπογραφή τοῦ στὰ ὑπηρεσιακὰ ἔγγραφα καὶ γράμματα τοῦ.

Καπετὰν Κῦρος Ἀθανασίου
μουχτάρης

Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας
μονάρχης Συκίας.

Μὰ τελευταῖα εἶχε ἐρωτεύθῃ τρελλά τὴ βάρκα τοῦ. Δὲν ἔξερω πῶς. Ἴσως τὰ συνεχῆ οἰκογενειακὰ δυστυχήματα τὸν ἔκαναν νὰ ἀποφεύγῃ τὶς σκοτούρες τοῦ χωριοῦ. Στὴ θάλασσα. Στὸ ταξείδι. Στὸ ψάρεμα. Νά ἡ εὐτυχία τοῦ. Καὶ γιὰ αὐτόπουλο εἶχε ἕναν ἀνεψιὰ τοῦ καὶ ψάρευε—λυσμονῶντα τὶς πικρὰς τῆς ζωῆς—στὴ Συκιά καὶ στὸ Ἄγιον Ὄρος.

* * *

Ἀρχισε ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος τοῦ 1912. Τὸ «ἄφερμι Βενιζέλος» τῆς «Γενῆ Ἀστρ.» ἔφημερίδας Τούρκικης ποῦ ἔβγαине τότε στὴ Θεσσαλονίκη, ἀποδείχτηκε σὲ λίγες μέρες τέλεια ἀψυχολόγητο καὶ μαζὶ μὲ τὰλλα Βαλκάνια καὶ ἡ Ἑλλάς ἐμπαινε στὸ πόλεμο ἐναντίον τῆς Τουρκίας. Μαθαίναμε—ἀπὸ διαδόσεις βέβαια—πῶς ὁ Ἑλληνικὸς σάραωσε τοὺς Τούρκους στὸ Σαραντάπορο καὶ προχωροῦσε πρὸς τὰ πάνω. Τρίβαμε τὰ μάτια μας γιὰτὶ νομίζαμε πῶς πλέγαμε σὲ πέλαγο ὄνειρου. Κι' ὅμως ἦτανε πραγματικὸτητα. Ἡ Τούρκικη χωροφυλακὴ ποῦ ἦτανε στὰ χωριά ἀρχισε νὰ συγκεντρώνεται στὰ ἄστυνομικά τμήματα κι ἀπὸ κεῖ στὴν ἔδρα τὸν Πολύγυρο. Μὰ ὁ πολυχρόνιος φόβος τῆς σκλαβιάς μᾶς ἔκανε νὰ λαβαῖνομε μέτρα ἀσφάλειας μὲ τὴν ἀποχώρηση τῶν Τούρκων. Φοβούμεθα μήπως γυρίσουν καὶ βάλομεν σφαγὴ!

Ἔτσι λοιπὸν στὴ Συκιά εἶχαν βάσει νὰ φυλάνε στοὺς κεντρικοὺς δρόμους τῆς συγκοινωνίας τῆς μὲ τὰλλα χωριά ἄπλοφόρους—πρόχειρους πολιτοφύλακες—οἱ ὅποιοι μὲ δύο πυροβολισμοὺς θά μετέδιδον τὴν κακὴ εἰδηση. Δηλαδή μὲ τὸν πρῶτον—«κᾶτι φαίνεται»—καὶ μὲ τὸ δεύτερον «Ἔρχονται φεύγετε στὸ βουνό».

* * *

Ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες ὁ ἦρωας μας βρισκόταν στὸ Ἄγιον Ὄρος. Κάποιο ἀπομειψήμερο ποῦ σιγοῦρεψε καλὰ ὁ μπὰτῆς εἰσήκουσε τὸ πᾶν γιὰ τὸ χωριό.—Ἐννοεῖται πῶς ἡ φλόγα—μιά ἀπαραίτητη καὶ παρήγορη συντρόφισσα στὸ δρόμο τῆς τρικυμισμένης ζωῆς τοῦ—τῶν ὀκτάδων, γεμάτη μπουτζίκο ἀπὸ τὴ Μονὴ Γρηγορίου γερμένη μέσα στὴν πλώρη τὸν περιμένε—

—«Γιομάτα λίγο μπάραπα. Μπροστὰ μας ἓνα βαπόρι χαμηλό».—

Μὲ μιά τιμονιὰ ἐγέμισε τὸ πανὶ καὶ μπροστὰ στὴν πλώρη τοῦ διέκρινε τὸ βαπόρι.

—«Εἶναι ἡ τορπίλλα, Γιώργη».—

Σὲ λίγο πάλι ἡ φωνὴ τοῦ μούτσου τοῦ.

—«Εἶναι Ἑλληνικὴ τορπίλλα. μπάραπα!!»—

Ξαφνιάστηκε. Ἄφησε τὸ τὸ μόνι κι ἔβαλε τὰ δύο χεῖρια τοῦ πάνω ἀπὸ τὰ βλέφαρά τοῦ γιὰ νὰ κυτᾶξῃ καλύτερα. Ἡ γαλανόλευκη κυμάτιζε περήφανα στὴ πρύμνη τοῦ. Πράγματι ἦτανε Ἑλληνικὸ ἀντιτορπιλικό. Κατέβασε τὰ χεῖρια τοῦ, ἔτριψε τὰ μάτια τοῦ καλὰ, ἔβαλε πάλι τὰ χεῖρια τοῦ πάνω ἀπὸ τὰ βλέφαρα κι' ἔβλεπε τὸ βαπόρι. Μὰ ὅστερα ἀπὸ ἓνα λεπτό τῆς ὥρας, ἔβγαλε τὸ μαντηλι τοῦ καὶ τὸ ἔσειε στὸν ἀέρα φωνάζοντας.

«Ζήτω, Ζήτω, ὦρα, ὦρα καλή, στὸ καλὸ»—Γέμισε τὸ ποτήρι Γιώργη μου»—κι' ἡ διαταγὴ τοῦ ἐξετελέστηκε στὴ στιγμή.

—«Βίβα λοιπὸν γιὰ τὴν ἐλευτεριά μας—Βίβα—Βίβα.»

Ἡ φλόγα ὄταν ἔφθασε στὸ λιμάνι εἶχεν ἀδειάσῃ κι' ὁ Καπετὰν Κῦρος ἦταν στίς δόξεις τοῦ. Ἄκουσε Γιώργη λέγει στὸ ναυτόπουλο. Πᾶρε τὸν τρουβά. Βάλε μέσα καὶ κανὰ δυὸ δυσαμίτες ἀρματομένους καὶ πᾶμε. Πρέπει νὰ μάθουν ἀπόψε στὸ χωριὸ πῶς ἔγεινε ἐλευτεριά. Τὴ γίνηκε στὸ χωριὸ καὶ τί μέτρα ἀσφαλείας ἔλαβον δὲ τὸ ἦξευρε. Μὰ δὲν χρειάζονταν νὰ τὰ ξέρῃ. Ἔγεινε Ἑλληνικό!!.

* * *

Ὅταν ἔφτασαν κοντὰ στὸ χωριὸ καὶ σὲ ἀπόσταση τέτοια ποῦ ν' ἀκούεται ὁ κρότος τοῦ δυναμίτη ἀναψε ἕναν. Οἱ λαγκαδιὰς βούιξαν καὶ ὁ ἦχος ἀκούσθηκε στὸ χωριό. Οἱ χωριανοὶ ἀκούγοντας τὸν κρότο ἀρχισαν νὰ τοιμάζωνται—κατὸ τὸ σύνθημα—καὶ μερικοὶ μάλιστα ἐπιασαν τὸ βουνό. Λίγο ἀκόμα καὶ θᾶμπεναν μέσα στὸ χωριό.

—«Γιώργη, δὲν πιστεύω νὰ μᾶς κατάλαβαν στὸ χωριό, φέρε νὰ ρίξωμε ἓναν ἀκόμα».

Καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Ὁλο τὸ χωριὸ βούιζε ἀπὸ τὸ βρόντο τοῦ δυναμίτη καὶ ἀπὸ τὶς σπαρακτικὰς φωνὰς κείνων ποῦ ξύπνησαν καὶ φεύγανε πρὸς τὰ βραχῶδη λιμνίρια τοῦ Κούκου.

* * *

Σὲ λιγάκι μετεδόθηκε ἡ εἰδηση ὅτι ἦρθε ὁ Καπετὰν Κῦρος κι' ἔφερε τὸ Ἑλληνικόν. Ἔϊ τότε πιά ὁ κόσμος ὅλος ἔτρεχε πρὸς τὸ σπῆτι τοῦ—σὸν σὲ κανένα προξενεῖο—νὰ μάθῃ τὰ νέα. Μὰ κείνος δὲν ἔλεγε τίποτα, μονάχα πῶς ἔπρεπε νὰ φωνάζουν Ζήτω. Κι' εἶχε δίκιο βρισκόταν στὸ βασιλεῖο τῆς φλόσκας τοῦ. Κι' ὅταν πιά ὁ κόσμος ἐπέμενε πολὺ, τότε τοὺς εἶπε.—»Κοιμᾶστε μωρὲ. Ὅλος ὁ Ἑλληνικός στολὸς εἶναι στὸ λιμάνι. Κάτω εἶναι μέρα—.

Ὁ κόσμος ἠσύχασε πιά; Τὰ καφενεῖα ἀνοιξαν κι' ἀρχισαν τὰ πτωτὰ γιὰ τὴν ἐλευτεριά τὰ τραγούδια οἱ χαρὰς, οἱ ἐπευφημίες. Μὰ ὁ ἦρωας μᾶς ὅστερα ἀπὸ λίγο διέταξε τὴ μονὰκριβὴ τοῦ κόρη Π. νὰ βάλῃ ἕνα καρβέλι ψωμί στὸν τουρβά νὰ τὸν φέρῃ τὰ ρούχα νὰ ἀλλάξῃ γιὰ νὰ πηγαῖν.

Καὶ πράγματι τὴν ἰδία βραδιά κι' ὅστερα ἀπὸ δυὸ ὡρες βέρα πῶμπα, ἴσα πᾶν καὶ τὸ πρῶτὸν βρέθηκε σ' ἓνα ἀκρολίμανο. Οἱ κακὲς οἱ γλώσσες εἶπαν πῶς θέλανε νὰ τὸν δείρουν. Δὲν ἔξερω. Κεῖνο ποῦ ἔξερω εἶναι πῶς ἦταν κάπως λυπημένως κι' αὐτὸ γιὰτὶ ἢ ἀπαραίτητη συντρόφισσα τοῦ ἡ φλόγα ἦταν ἀδεια.

Ἐργασθη διὰ τὸ ἡμερολόγιον Χαλκιδικῆς Ἰουλίου 1931

Ἄγγελος Δ, Καρᾶς
διδάσκαλος ἐκ Συκίας

24/10/65